

UUDISED

Tutvuti klaverite hingeeluga

Elmisel reedel sõitsid Türi muusikakooli lõpetajad ja õpetajad Tallinnasse Estonia klaverivabrikusse, kus lisaks põnevale ekskursioonile ootas neid ees raske ülesanne: välja tuli valida uhiuus kontsertklaver, mis edaspidi hakkab troonima uue muusikakooli kontsertsaalis.

MERIT MÄNNI
rleht@tyri.ee

Kalamajas paiknevas klaverivabrikus võttis külalised vastu Estonia klaverivabriku nõukogu liige Venno Laul. Mõne aasta eest jättis ta Muusiakadeemia professori ja poistekoori dirigendi koha, et aidata juhtida klaveritehase pärisomaniku, New Yorgis elava poja Indreku äri.

Kas teadsite, et mitmete teiste maailmakuulsate klaveritootjate – Steinway, Bösendorffi kõrval tunnustust teeninud Estonia klaverivabrik peab oma eksisteerimise hakkamise eest kaudselt tänama kunagist riigijuhti Jossif Stalinit ennast. Nii vähemalt väitis Venno Laul. Jossif Stalini 70. juubelik pidid kõik liiduvabariigid talle midagi kinkima. Tolleaegsed tähtsad ninad tegid Eesti parimal klaverimeistrile Ernst Hiisile ülesandeks valmistada juubelingiks kontsertklaver. "Hiis tegi kontsertklaveri sõna otseses mõttes põlve otsas valmis ning Stalinile meeldis see valge klaver nii väga, et ta andis käsu ehitada Eestisse klaverivabrik, mis peab varustama kogu Nõukogude Liitu," teadis Venno Laul. Ernst Hiis määrati vabriku peainseneriks ning ta töötas seal oma 90. eluaastani.

Triin Kala tunnistab, et kahe klaveri vahel on raske valikut teha. "Ma võtaks mõlemad kaasa," ütles tüdruk.

Merit Männi

Nõukogude liidu lagunemise järel olid klaverivabrikul raske ajad, kuna idaturul polnud enam nõudlust Eesti toodangu järele. "Vabriku juhikond oli valiku ees: kas panna ukseid kinni, hakata parandama muusikariistu või tootma mööblit. Läbi raskuste õnnestus aga klavereid tutvustada ja müüa Ameerikas ning praegu rändab 90 protsenti kogu vabriku toodangust Ameerikasse," selgitas Laul.

Estonia klavereid hinnatakse eelkõige selle poolest, et need on käsitsi valmistatud, mitte konveiertooded. Loomulikult läheb teatud detailide valmistamise juures vaja ka kaasaegsete masinate abi, ent põhilise töö teevad meistrid siiski käsitsi. Venno Laul märkis, et on hea, kui ostja näeb kogu klaveri valmimisprotsessi, siis osatakse pillist ehk ka rohkem lugu pidada. Nii juhataski Laul külalisi ühest toot-

misruumist teise, jagades pidevalt asjatundlikke selgitusi, tehes seda mõnusa huumoriga. Muuhulgas selgus, et klaveriehituse juures kasutatav puitmaterjal ostetakse sisse põhiliselt välismaalt, kuid ka eestimaine kasepuit leiab igas klaveris oma koha. "Klaveri ühe olulisima detaili – kõlakasti – jaoks vajalikku kuusepuitu ei saa suvalisest Eestimaa kuusekust, see tuuakse hoopis Šveitsi Alpides," rääkis Venno Laul. Viimistlusmaterjalidena kasutatakse eksootilisi puiduliike: mahagon, roosipuu, püramiidmahagon, aafrika bubinga jm.

Kui erinevate tööprotsessidega tutvumise käigus oli vabriku ring peale tehtud, suunduti viiendale korrusele. "Seal ootavad kaks klaverit, tiivad püsti. Nende vahel tuleb teil nüüd valik teha ja siis saame klaveri Türi poole teele saata," märkis Laul.

Seda ei lasknud värsked

klaverieriala lõpetanud endale teist korda öelda. Sest milal avaneb neil veel kunagi võimalus mängida kontsertklaveril, mis on piltlikult öeldes äsja meistrite käe alt tulnud. Valikut teha polnud aga sugugi kerge. Ükskhaaval katsetasid nii õpilased kui õpetajad mõlema klaveri kõla ja klahvitundlikkust. Esimese "katsejänesena" istus klaveri taha Triin Kala, mängis natuke, katsetas siis teise klaveri taga ja jäi nõutuks. "Väga raske on valikut teha, ma võtaks mõlemad klavereid kaasa," tunnistab tüdruk. Et aga valikut veelgi keerulisemaks teha, vahetati klaverite asukohad ja kogu protsess algas otsast peale. Kulds tükk aega vaagimist, mõtetööd ja veidi vaidlemistki, ent lõpuks oli otsus tehtud.

Uus kontsertklaver Estonia, jõuab muusikakooli uude saali juuniku keskpaigaks.

TÜRI VALLAVOLIKOGU 28. MAI ISTUNGI KOKKUVÕTE

Türi vallavolikogu:

- *suurendas valla eelarve tulu ja kulu 2 720 236 krooni ja 30 senti;
- *kinnitas valla 2009. aasta eelarve koostamise tegevuskava;
- *liigendas valla 2009. aasta eelarve tulu, finantseerimistingud ja kulu;
- *kinnitas tegevuskava Türi valla arengukava aastateks 2007-2013 läbivaatamiseks ning vajadusel selle muutmiseks;
- *kinnitas Türi muusikakooli õppekulu osaliseks katmiseks lapsevanema makstava õppetasu suuruse ning tasu maksimisest vabastamise alused ja korra;
- *tunnistas valla 2007. aasta eelarvest mittetulundusühingutele eelarvevahendite eraldamise nõuetekohaseks, kuid kasutamise kontrollimise üldjuhul mittekorrektseks ning luges Türi vallavolikogu 26. aprilli 2006 määruses nr 41 „Türi valla eelarvest kultuuri-, spordi-, haridus- ja noorsootöö edendamiseks ning külastamiseks ja seltsitegevuse toetamiseks rahaliste vahendite taotlemise ja eelarvevahendite kasutamise aruande esitamise kord“ sätestatud tähtaegadel eraldatud raha kasutamise kontrollimise ja aruandluse nõuetekohaseks ja väga heaks;
- *määras valla territooriumil asuvatele maaüksustele sihtotstarbed;
- *algatas Türi linnas Vabriku tänav 16 asuva endisele garaažikooperatiivile Lada kuulunud 40 boksiga garaaži peremehetuse väljaselgitamise. Vara peremehetuse väljaselgitamiseni tunnistatakse vara valdajateks Türi vallavalitsusele 14. aprilli 2008 esitatud avalduses märgitud isikud;
- *tunnistas Türi linnas Tallinna tänav 31a asuv 11 boksiga garaaži peremehetust;
- *tunnistas Türi linnas Jõe tänaval asuv 12 boksiga garaaži peremehetust;
- *tunnistas Särevere alevikus asuvad 18 boksiga garaaži (viimane teadaolev omanik garaažikooperatiiv Mäe) ja 20 boksiga garaaži (viimane teadaolev omanik garaažikooperatiiv Nõlvaku) peremehetust;
- *tunnistas Türi-Alliku külas 8 boksiga (16 söidukikohta) garaaži ja 7 boksiga garaaži (14 söidukikohta) (viimane teadaoleva omanik garaažikooperatiiv Aivi) peremehetust. Märgitud varad võetakse valla valdusse ning määratakse varade valdajaks Türi valla ametiasutus Türi vallavalitsus;
- *võttis vastu Lokuta ettevõtlusala detailplaneeringu;
- *luges Kärü valla üldplaneeringu eelnõu Türi valla kui naaberomavalitsusüksusega kooskõlastatust;
- *luges teist korda Türi valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumise ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirja;

KERSTI VIILUP
vallavanema nõunik

Vastavalt Türi Vallavalitsuse 27. mai 2008 määrusele nr 3 on seoses 1. juunil toimuva noortepäeva noortepoega **ajutiselt lühendatud alla 16aastaste alaealiste õist liikumispiirangut 2. juunil kella 01.30-ni.**

Lisateave Türi noortepäeva kohta: www.tyri.ee

TÜRI VALLAVALITSUSE ISTUNGI KOKKUVÕTE

Türi vallavalitsus 27. mail:

- *pikendas ühe munitsipaalhorteri üürilepingut;
- *eraldas Türi muusikakoolile valla eelarve reservfondist 79 484 krooni muusikakooli õpetajatele töötasu maksmiseks;
- *otsustas renoveerida 2008. aastal Kesklinna lasteaia hoone keldrikorruse keskküttesüsteemi, vahendid soojasõlme renoveerimiseks nähakse ette valla 2009. aasta eelarve eelnõus. Kesklinna lasteaia eraldatakse valla 2008. aasta eelarve reservfondist 38 000 krooni lasteaia hoone keldrikorruse küttesüsteemi renoveerimiseks;
- *eraldas Türi majandusgümnaasiumile valla eelarve reservfondist majandusõppe klassi remontimiseks kokku 242 625 krooni;
- *eraldas MTÜ-le Türi Auto-motoklubi valla eelarvest Kihli motokompleksi arendamiseks 75 000 krooni;
- *eraldas MTÜ-le Türi Aianduse ja Mesinduse Selts 31. Türi lillaada ja 16. tehnika- ja ehitusnäituse korraldamisega seotud kulu katteks 30 000 krooni;
- *eraldas MTÜ-le Türi Ujumisklubi valla eelarvest Türi valla noorsportlase Kätlin Pendi Maltal toimuvast treeninglaagris osalemise kulude katteks toetust 3000 krooni;
- *kehtestas Türi Muuseumi meenetele müügihinnad;
- *vähendas valla kruusateede remonditööde mahtu ja luges kruusakattega teede remonditööde tegija leidmiseks korraldatud pakkumusemenetluses kvalifitseerunuks OÜ Mateko ja AS Järva Teed pakkumused. Edukaks pakkujaks tunnistati AS Järva Teed, kellega sõlmitakse tööde tegemiseks summas 989 035 krooni töövõtuleping hiljemalt 10. juuniks;
- *vähendas valla kattega teede remonditööde mahtu ja luges remondi-

- tööde tegija leidmiseks korraldatud pakkumusemenetluses kvalifitseerunuks AS Turgel Grupp pakkumuse, kellega sõlmitakse tööde teostamiseks summas 1 187 446 krooni töövõtuleping hiljemalt 10. juuniks;
- *lubas Türi kultuurimajal Türi linnas 8. juunil ajavahemikul kell 15.15-15.55 naiskooride laulupäeva rongkäigu korraldamiseks kasutada järgmisi Türi vallale kuuluvaid tänavaid ning need ajutiselt ürituse korraldamiseks järgmistel aegadel sulgeda: 1) Kooli tänav ja Koidula tänav Kooli tänava ristist Viljandi tänavani kell 15.15-15.40; 2) Wiedemanni tänav kell 15.35-15.50; 3) Kungla tänav ja Kurrikoffi tänav Kohtu tänava ristmikust Wiedemanni tänavani kell 15.40-15.55;
- *nõustus Meossaare külas asuva OÜ-le Zerosystems kuuluva Boogneri katastriüksuse kaheks katastriüksuse jagamisega ja määras jagamisel tekkivatele katastriüksustele koha-aadressid;
- *lubas kahel korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldajal segaolmejäätmete äravedu üks kord kvartalis ja luges korraldatud jäätmeveoga mitteliitunud kolm jäätmevaldajat;
- *nõustus vee erikasutusloa väljastamisega AS-le KPK Teedeehitus. See väljastatakse Änari külas Lintsi jõel jõesängi süvendamiseks ning truubi paigaldamiseks killustiku ja liiva kasutamiseks;
- *nõustus vee erikasutusloa väljastamisega OÜ-le Türi Vesi. See väljastatakse Särevere alevikus, Türi-Alliku külas ja Kirna külas põhjavee võtmiseks ning Kirna külas heitvee juhtimiseks Pärnu jõkke;
- *väljastas Türi linnas 41 maaüksusel asuva aiamaa laiendamiseks ja teise korruse osaliseks juurdeehituseks projekteerimistingimused;
- *väljastas OÜ-le Alversen Laupa külas Türi biopuhasti maaüksusele puurkaevu rajamiseks projekteerimistingimused;
- *väljastas Türi linnas Aiamaa 17 maaüksusel asuva aiamaa laiendami-

- seks projekteerimistingimused;
- *väljastas ehitusloa Türi Tehnika 13 maaüksusele ühepereelamu püstitamiseks;
- *väljastas OÜ-le Jaotusvõrk ehitusloa elektri maakaabelliini rajamiseks, et tagada Türi linnas Tehnika tänav 13 maaüksuse elektrivarustusega;
- *väljastas ehitusloa Arkma külas Martini maatükkidel asuva elamu rekonstrueerimiseks;
- *väljastas Türi vallale ehitusloa Laupa külas asuva koolihoone (endisaegne mõisahoon) rekonstrueerimiseks;
- *otsustas mitte algatada Särevere külas Türi reoveepuhasti rekonstrueerimiseks ja kasutusele võtmiseks keskkonna mõju hindamist põhjusel, et planeeritav tegevus ei oma olulist mõju Natura alale, ja otsustas väljastada Türi vallale ehitusloa reoveepuhasti rekonstrueerimiseks;
- *väljastas OÜ-le Jaotusvõrk kasutusloa Türi linnas Ollivere maaüksuse elektrivarustusega tagamiseks ehitatud alajaamale, 0,4 kV kaabelliinile ning 10 kV kaabelliinile ja Türi linnas OÜ-le Mediato kuuluvate Mäekalda tänav 1-10 kinnistute ning Tiigi tänav 1-10 kinnistute elektrivarustuse rajatistele;
- *lubas OÜ-l Ilutulestiku Keskus Arnika korraldada 7. juunil Türi linnas ilutulestiku;
- *pikendas ühe sotsiaalkorteri üürilepingut;
- *suunas Türi vallavanema Toomas Marrandi ajavahemikul 01.-05.06 välislihetusse Taani. Vallavanemat asendab vallavalitsuse liige Peeter Kruusement.

KERSTI VIILUP
vallavanema nõunik